

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 201/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. L. Cs., R., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 39/2006 z 9. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. L. Cs. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2007 faxom a následne 19. decembra 2007 poštou doručená sťažnosť JUDr. L. Cs., R. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 To 39/2006 z 9. októbra 2007.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

«Sťažovateľ je advokát zapísaný v zozname Slovenskej advokátskej komory pod č. 0947. Sťažovateľ je obhajcom obžalovanej D. K. v trestnej veci pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zákona účinného do 1. 1. 2006.

Dňa 14. 11. 2005 vydal v predmetnej trestnej veci Krajský súd v Košiciach rozsudok pod sp. zn. 1 T 22/01.

Proti predmetnému rozsudku podal sťažovateľ ako obhajca obžalovanej v jej mene odvolanie.

Na deň 19. 9. 2007 odvolací súd - Najvyšší súd Slovenskej republiky v predmetnej trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 To 39/2006 nariadil verejné zasadnutie.

Sťažovateľ podal na Najvyšší súd Slovenskej republiky ospravedlnenie obhajcu a obžalovanej z neúčasti na VZ zo dňa 17. 9. 2007 odoslané faxom dňa 18. 9. 2007, v ktorom uviedol:

„... Z dôvodu dlhodobej pracovnej neschopnosti sa na označené VZ nemôžem dostaviť, prosím preto moju neprítomnosť na ňom ospravedlniť (predpokladám, že táto potrvá minimálne do konca októbra 2007)...“

Dňa 15. 10. 2007 bolo doručené sťažovateľovi uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 39/2006 zo dňa 9. 10. 2007, ktorým... sa obhajcovi JUDr. L. Cs. ukladá poriadkovú pokutu vo výške 20 000 Sk...

V predmetnom uznesení uviedol:

„Obhajca ospravedlnil svoju neúčasť na verejnom zasadnutí deň pred jeho konaním, a to bez preukázania svojej práceneschopnosti dočasným potvrdením o pracovnej neschopnosti. Spomínané potvrdenie predložil až na vyžiadanie predsedu senátu. Z neho je zrejmé, že obhajca je práceneschopný od 15. mája 2007. Oznámenie obhajcu o neúčasti na verejnom zasadnutí deň pred jeho konaním za stavu, keď bol obhajca práceneschopný už v deň jeho upovedomenia (27. júla 2007), pričom medzi dňom upovedomenia a termínom verejného zasadnutia uplynulo viac ako sedem týždňov, nemožno považovať takéto ospravedlnenie za včasné...“

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ dňa 15. 10. 2007 sťažnosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky oznámením č. 1 To 39/2006 zo dňa 6. 11. 2007 oznámil sťažovateľovi, že nie je možné predložiť vec na rozhodnutie o jeho podanej sťažnosti na rozhodnutie inému senátu najvyššieho súdu...

Z doposiaľ uvedených skutočností a citovaných ustanovení právnych predpisov vyplýva podľa názoru sťažovateľa nepochybne, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 39/2006 zo dňa 9. 10. 2007 bolo porušené jeho právo

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru,*
- právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na súde Slovenskej republiky podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 2 ods. 3 Ústavy SR...*

Napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu SR je uznesenie, proti ktorému sťažnosť nie je prípustná, vzhľadom na to, že ide o rozhodnutie odvolacieho súdu.

S prihliadnutím na obsah namietaného práva, ako aj na skutočnosť, že proti zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu nie je prípustný opravný prostriedok, sťažovateľ považuje túto sťažnosť za prípustnú...

Sťažovateľ je preto presvedčený o tom, že všeobecne prijímaná interpretácia dostatočného ospravedlnenia, ktorá za dostatočné ospravedlnenie považuje také, ktoré je orgánu, ktorý príkaz vydal, oznámené pred časom, na ktorý je ten - ktorý úkon naplánovaný, platí aj v prípade obhajcu. Citované ustanovenie § 66 ods. 1 TP v znení platnom do 31. 12. 2005 - totiž nedáva ako už bolo povedané možnosť, dospieť k záveru, že dostatočné ospravedlnenie je pre osoby majúce rôzne procesné postavenie v trestnom konaní definované rôzne. Z tohto hľadiska sa potom javí, že sťažovateľ vzhľadom na povahu dôvodu, ktorý mu bránil v účasti na nariadenom úkone (dlhodobá práceneschopnosť), ako aj čas, kedy túto prekážku oznámil súdu, deň pred termínom nariadeného pojednávania), dostatočne ospravedlnil svoju neúčasť na nariadenom verejnom pojednávaní a neboli naplnené podmienky uloženia poriadkovej pokuty... So zreteľom na to, že poriadková pokuta v trestnom konaní je určitým trestom, možno k nej pristúpiť len za podmienok, že sa ten, komu má byť uložená, dopustí konania, ktoré je zákonom zakázané. Sťažovateľ sa takéhoto konania nedopustil. Nie je možné prijať závery Najvyššieho súdu SR týkajúce sa výkladu včasného ospravedlnenia, pretože v takomto

prípade to orgánom aplikujúcim právo umožňuje v každom jednotlivom prípade individuálne stanoviť, čo znamená dostatočné ospravedlnenie. Toto je však v rozpore s princípom právnej istoty, pri ktorom možno očakávať, že rovnaké správanie povedie k rovnakým následkom... Nie je možné pripustiť, aby pojem dostatočné ospravedlnenie bol vykladaný v závislosti od okolnosti prípadu, v neprospech osôb, ktorým uloženie poriadkovej pokuty hrozí a to tak, že v jednom prípade je dostatočným ospravedlnením ospravedlnenie pred začiatkom úkonu, v inom niekoľko dní, v inom niekoľko týždňov. Toto sťažovateľ považuje za zásadný argument svojej sťažnosti... Vzhľadom na dlhodobosť jeho zlého zdravotného stavu, sťažovateľ v čase, keď mu bolo doručené predvolanie na verejné zasadnutie, nevedel, či jeho aktuálny zdravotný stav v čase, keď sa verejné zasadnutie konať malo, mu umožní alebo neumožní zúčastniť sa na verejnom zasadnutí... Bezprostredne pred termínom pojednávania však došlo k akútnemu zhoršeniu jeho zdravotného stavu a to do takej miery, že nebolo v jeho možnostiach sa na predmetnom verejnom zasadnutí zúčastniť...

Vzhľadom na tieto skutočnosti považuje sťažovateľ za primerané, aby mu bolo priznané finančné zadostučinenie vo výške 30.000,- Sk.

Ako už bolo uvedené, sťažovateľ sa nachádza dlhodobo vo veľmi zlom zdravotnom stave. Táto skutočnosť vplýva mimoriadne nepriaznivo na jeho psychické rozpoloženie, na jeho vzťahy, aj na jeho materiálne postavenie. So zreteľom na uvedené povinnosti, bolo uloženie poriadkovej pokuty NS SR takým zásahom do života sťažovateľa, ktorý túto jeho zložitú životnú situáciu urobil ešte komplikovanejšou...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„Právo sťažovateľa

*- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru,
- a právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na súde Slovenskej republiky podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 2 ods. 3 Ústavy SR,*

bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 39/2006 zo dňa 9. 10. 2007 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných právach sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 39/2006 zo dňa 9. 10. 2007 a vracia mu vec na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 30.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľa bolo tvrdenie o nesprávnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z dôvodu, že podľa jeho názoru nedošlo k naplneniu predpokladov opodstatňujúcich uloženie poriadkovej pokuty. Sťažovateľ sa totiž domnieval, že svoju neúčast' na pojednávaní najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho ospravedlnil dostatočne a včas.

Keďže ústavný súd je v súlade s ustanovením § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone, námietky sťažovateľa posudzoval v rozsahu stanovenom petitom sťažnosti a jemu korešpondujúcim odôvodnením.

Na základe toho potom ústavný súd pri prerokovaní sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojich práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 39/2006 z 9. októbra 2007, vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto už citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva alebo slobody sa možno na ústavnom súde domáhať v prípade, ak nie je daná možnosť, aby túto ochranu poskytli všeobecné sudy.

Podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) kto napriek predchádzajúcemu napomenutiu ruší konanie alebo kto sa voči súdu, prokurátorovi, vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu správa urážlivo alebo kto bez dostatočného ospravedlnenia neposlúchne príkaz alebo nevyhovie výzve, ktoré mu boli dané podľa tohto zákona, toho môže predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor, vyšetrovateľ alebo policajný orgán potrestať poriadkovou pokutou do 50 000 Sk.

Podľa § 66 ods. 4 Trestného poriadku proti rozhodnutiu podľa odsekov 1 až 3 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Podľa § 141 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie súdu a prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, kde to zákon výslovne pripúšťa a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení Trestného poriadku ústavný súd zastáva názor, že námietky sťažovateľa predstreté v jeho sťažnosti mali byť na základe podanej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 39/2006 z 9. októbra 2007 predmetom skúmania v rámci opravného systému všeobecného súdnictva. Námietky sťažovateľa teda mali byť podrobené prieskumnému konaniu (§ 66 ods. 4 Trestného poriadku), pretože preskúmavanie rozhodnutí vydaných všeobecnými súdmi patrí k základným ústavným princípom spravodlivého procesu. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade najvyšší súd bol odvolacím súdom, teda súdom druhého stupňa, ale len čo sa týkalo konania o obžalobe. V prípade rozhodovania o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi ako obhajcovi obžalovanej najvyšší súd zaujal pozíciu orgánu rozhodujúceho v prvom stupni o veci, ktorej podstata spočívala v inom právnom základe (uloženie poriadkovej pokuty - zásah do majetkovej sféry obhajcu obžalovanej), ako samotné konanie majúce základ v podanej obžalobe, v rámci ktorého najvyšší súd vystupoval v pozícii orgánu druhého stupňa.

Sťažovateľ síce napadol dané uznesenie (aj napriek poučeniu, že proti nemu nie je sťažnosť prípustná) sťažnosťou, o ktorej však najvyšší súd nekonal odvolávajúc sa na ustanovenie druhej vety § 141 ods. 2 Trestného poriadku „a contrario“ vzhľadom na to, že ako súd odvolací rozhoduje v druhom stupni a proti jeho uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty sťažnosť nie je prípustná. S uvedeným názorom najvyššieho súdu sa napokon, ako vyplýva zo sťažnosti, uspokojil aj samotný sťažovateľ, keď v časti, v ktorej sa zaoberal jej prípustnosťou z hľadiska ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, konštatoval:

„Napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu SR je uznesenie, proti ktorému sťažnosť nie je prípustná, vzhľadom na to, že ide o rozhodnutie odvolacieho súdu... sťažovateľ považuje túto sťažnosť za prípustnú.“

Ústavný súd sa však nestotožňuje s uvedeným názorom najvyššieho súdu, ale vzhľadom na ustanovenie § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde námietky sťažovateľa skúmal len v rozsahu, v akom mu boli predstreté v sťažnosti. Keďže sťažovateľ namietal len skutkové a právne závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (ktoré vzhľadom na princíp subsidiarity mali byť pred právomocou ústavného súdu najskôr predmetom prieskumného konania druhostupňovým senátom najvyššieho súdu) bez toho, aby bol namietal porušenie zásad spravodlivého procesu v súvislosti s neprerokovaním jeho sťažnosti proti tomuto uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde jeho sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. II. ÚS 250/03, III. ÚS 51/07, III. ÚS 178/08). Napriek tomu ústavný súd zdôrazňuje, že všeobecný súd je v tomto prípade oprávnený o opravnom prostriedku sťažovateľa konať a rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2008